

ADEVĂRATA ISTORIE A INTRODUCERII TELEVIZIUNII ÎN CULORI ÎN ȚARA NOASTRĂ

Petre VARLAAM¹

The article shows how a group of honest professionals, during the communist regime, has avoided the indications of the Party and State leadership concerning the colour television encoding system to be introduced in our country. The leadership had in view the SECAM system. After using comparisons between the existing systems, the engineers and all the responsible of this project chose the PAL system, proved to be best than SECAM. The choice was correct because, after a few years, the entire Eastern bloc switched to PAL system, obviously with additional expenses.

KEYWORDS: color television, PAL and SECAM signals, Romanian Television

Aceasta este o problemă controversată. Toată lumea cunoaște versiunea oficială, dar amănunțele sunt interesante.

Televiziunea color a fost o necesitate deoarece:

- ◆ TV color aducea mai multă informație și mai multă atractivitate.

- ◆ Toate țările din vest și cele din jurul nostru introduseseră de mult TV color.

- ◆ Riscam să fim excluși de la schimburile de programe și de actualități pentru că acestea se făceau numai în culori pe rețelele OIRT și Euroviziune.

Introducerea TV color ridica două mari probleme:

- ◆ Pentru TVR, înlocuirea echipamentului A/N cu echipament color necesită o mare investiție. Ori, încă de la sfârșitul anilor '70 și începutul anilor 80 economia noastră începuse să aibă dificultăți. Țara noastră era preocupată de achitarea datoriilor de 10 mil. \$,

¹ Inginer, membru al Diviziei de Istoria Tehnicii a CRIFST al Academiei Române

împrumutați de la FMI pentru industrializare. Nu dispuneam decât de valute ale țărilor din est pentru investiții noi.

♦ Alegerea sistemului TV color: SECAM, PAL, NTSC. Fiind în lagărul socialist, normal era să ne aliniem la sistemul adoptat de toate țările socialiste (excepție Iugoslavia). Pentru noi era o problemă: întotdeauna România manifestă o independență mai mare față de acest lagăr – pe de o parte – iar pe de alta, Ceaușescu promisese deja o vizită Președintelui Franței Giscard D’Estaing și că vom adopta sistemul francez de televiziune – SECAM. Pentru noi lucra însă avantajul țărilor care introduc mai târziu o tehnologie nouă – suntem mai bine documentați și luăm tehnologia cea mai bună. Se știa deja că sistemul PAL avea multe avantaje în raport cu sistemele SECAM și NTSC.

În cele din urmă s-a înființat o comisie care să studieze această problemă. În constituirea comisiei s-au implicat patru instituții care aveau contingențe cu problematica TV color:

- ♦ Televiziunea Română;
- ♦ Ministerul Comunicațiilor;
- ♦ Ministerul Industriilor (în principal uzinele electronică);
- ♦ CSP (comitetul de stat al planificării).

Fiecare instituție avea de rezolvat următoarele sarcini concrete:

♦ TVR – înlocuirea echipamentelor A/N cu echipamente color, producerea programelor color și realizarea schimburilor internaționale de programe/actualități color;

♦ Ministerul Comunicațiilor – difuzarea și acoperirea teritoriului țării cu programe color (stații de emisie și retransmisie);

♦ Ministerul Industriilor – fabricarea receptoarelor TV color;

♦ CSP-ul – asigurarea fondurilor necesare realizării acestor sarcini.

Iată cum s-au rezolvat aceste sarcini:

În toate cele patru instituții erau oameni de nădejde care vroiau să rezolve cât mai bine această problemă;

CSP-ul i-a avertizat pe toți că nu poate să asigure fondurile necesare simultan pentru toate instituțiile, dar poate plăti eșalonat în decursul câtorva ani valută convertibilă (în speță \$). Raportările CSP se făceau în milioane \$, așa că după virgulă se mai puteau adăuga ceva zecimale! Ceaușescu nu mai era de acord să plătească nimic pentru televiziune, considerând că și așa îl costă prea mult;

Se conturase deja ideea că investiția se va realiza eșalonat pe câțiva ani; având în vedere că lichiditățile în valută convertibilă erau limitate, fiecare instituție urma să se organizeze astfel încât prin măsuri organizatorice proprii să îndeplinească câte ceva în fiecare an. Așadar s-a adoptat de la început politica pașilor mărunți;

Un amănunt interesant: Ceaușescu nu a vizitat vreodată, nu a participat la inaugurare și nici nu a vorbit vreodată din sediul TVR;

La TVR era deja întocmit un plan de colorizare la sfârșitul anilor '70. S-a colorizat întâi regia de transmisiuni internaționale pentru a se putea realiza schimbul de programe color și de știri;

Sala pentru control general (CDC-ul) cu echipamentele de codare/decodare PAL-SECAM, cu matrice de rutare a semnalelor TV, magnetoscoape (MGS) color, film color 16 mm, telecinema color, monitoare color.

Aveam 7 care de reportaj achiziționate cu echipament color, CDC-ul adaptat pentru transmisiuni internaționale color, MGS și receptoare color. Eram hotărâți că indiferent de decizie, producerea emisiunilor TV să se realizeze în tehnologia PAL.

Ministerul Comunicațiilor a început să asigure rețele de transmisiune, translatoare și stații de emisie, precum și toate cele necesare transmiterii semnalelor color pe liniile stabilite.

La uzinele Electronică se lucra intens la realizarea receptoarelor TV bistandard, pentru a se putea face comparații între cele două semnale – SECAM și PAL.

La TVR s-a trecut la întocmirea unui portofoliu de emisiuni color, pe film color 16 mm și suport magnetic (camcordere), emisiuni despre evenimente, oameni deosebiți, reportaje și filme documentare.

Televiziunea se aseamănă cu bucătăria. Se pregătește o mâncare bună în multe ore și se consumă într-o jumătate de oră. La fel cu televiziunea: un program se realizează în zile și se difuzează în minute sau ore. Un post TV nu poate fi pornit fără un portofoliu bogat de emisiuni pregătite din timp.

În 1981, Comisia a inițiat măsurători comparative ale parametrilor în fiecare instituție și a susținut rezultatele bune obținute în transmisiile PAL față de cele în SECAM.

TVR a arătat avantajele sistemului PAL față de SECAM, culorile mai vii, posibilitatea de a procesa mai ușor semnalele PAL fără a deteriora imaginea TV. Sistemul era mai economic, suportă un număr mai mare de copii succesive, montaje electronice, inserturi și efecte speciale. Toate acestea arătau avantajele nete ale sistemului PAL.

Sistemul SECAM avea culorile mai palide, zgomot pe imagine, dificultăți la prelucrarea semnalului.

Ministerul Comunicațiilor dovedea propagarea mai bună a semnalului PAL, adecvată reliefului țării noastre, recepție mai bună la distanțe mai mari și avantaje economice – costuri mai reduse la echipamente.

Ministerul Industriilor susținea posibilitatea de a construi receptoare mai robuste, mai stabile și mai ieftine. Pentru probe, au fost realizate receptoare bistandard SECAM-PAL.

Pentru susținerea acestor avantaje s-au montat în câteva locuri cheie receptoare bistandard PAL-SECAM, cu comutare automată în funcție de tipul semnalului primit la receptor. Pentru că era dificil de răsturnat angajamentul luat față de președintele Franței, având în vedere și nealinierea noastră la țările socialiste, factorii de decizie nu puteau trece peste hotărârea șefului statului; așadar au convenit să nu ia nici o decizie și să mergem în continuare pe sistemul bistandard, să observăm în continuare diferențele între cele două sisteme și tacit difuzarea să se realizeze în sistemul PAL (standard D și K).

În 1982 s-au efectuat câteva emisiuni experimentale color, cu precădere de actualități și sportive, filme artistice, transmisiuni în direct cu carele de reportaj, înregistrări magnetice.

Un punct important era ca trecerea la color să se facă fără întrepruperea emisiiei, în cazul emisiunilor color, mult mai puține. Transmisiunile parțial color se efectuau în PAL.

La 23 August 1983 s-a efectuat prima transmisiune oficială color în PAL din Piața Aviatorilor, care a fost bine primită ca performanță tehnică.

Între 1983–1985 s-au transmis experimental emisiuni color fără să se ia nici o decizie privind sistemul de transmisie.

În 1985 s-a trecut la emisiuni regulate, recepția se putea face de către public pe ce standard doreau (SECAM sau PAL), dar difuzarea se făcea numai în sistemul PAL. La început s-au importat și ulterior asamblat la noi televizoare din RDG. În final fabricarea acestora s-a realizat la uzinele Electronica.

În toată această perioadă, anual se înlocuia câte o parte din echipamente A/N cu cele color. S-a început cu studioul de actualități, apoi cu studiourile mari (s-a lucrat la început prin conectarea unor care TV color în studiourile A/N pentru creșterea capacității color)

Și astfel, fără a se lua nici o decizie, un provizorat s-a transformat, ca în toate situațiile, într-un sistem permanent.

În expunerea de față totul pare logic și firesc, dar la o analiză mai atentă rezulta o rezistență mare, de lungă durată, din partea specialiștilor onești, care la adăpostul testărilor comparative dintre cele două sisteme, au înfruntat și schimbat hotărârea de partid privind achiziționarea sistemului SECAM.

În reușita acestei acțiuni aș vrea să menționez pe Dr. ing. Nicolae Stanciu din echipa de la TVR, de asemenea ing. Juncu Octavian,

secretarul de stat Necula de la ministerul Industriilor, ing. Silișteanu de la Electronică, ing. Teodorescu Virgil iar de la Ministerul Comunicațiilor, ing. Baciș și director Lucian Constantinescu. Este bine să se reamintească și să se afle adevărul că realizările bune se fac folosindu-se multă înțelepciune, cunoaștere și efort.

Ulterior, timpul a arătat că toate țările (URSS, țările socialiste și Franța) au trecut tacit la sistemul PAL cu cheltuieli mari, inutile.

Specialiștii noștri au riscat foarte mult adoptând o poziție contrară dispoziției de stat, dar unitatea dintre ei și adevăr i-a dus la izbândă.